

Poročilo s post testa

Maribor, 30.9.2022

Andrej Naterer,

Miran Lavrič,

Danijela Lahe,

Suzana Košir,

Mateja Matjašič Friš,

David Hazemali

Ta dokument je nastal s finančno podporo Norveškega finančnega mehanizma. Za vsebino tega dokumenta je odgovorna izključno Univerza v Mariboru in zanj v nobenem primeru ne velja, da odraža stanje Nosilca programa Izobraževanje - krepitev človeških virov

Kazalo vsebine

Uvod	4
Kvantitativno poročilo	5
Metode	5
Osnovne sociodemografske značilnosti vzorcev pred testom in po njem	6
Rezultati: Primerjava skupin pred in po testu	12
Izobraževanje in zaposlovanje.....	12
Dejavnosti in stališča pri iskanju zaposlitve.....	17
Samooценjene spretnosti.....	22
Spletne dejavnosti	27
Želje in stališča.....	30
Kvalitativno poročilo.....	34
Zaključek.....	36

Uvod

To poročilo temelji na osnovni zasnovi projekta, ki vključuje uporabo pred- in po-testa v pol-eksperimentalni situaciji. V tem smislu projekt temelji na naslednjih smernicah:

- 1.) "Pred-test bo izveden v obliki fokusnih skupin, s katerimi bomo lahko izmerili začetno dožemanje sodelujočih NEET oseb glede dejavnikov, ki preprečujejo njihovo opolnomočenje in socialno aktivacijo na trgu dela. Po usposabljanjih (izobraževalnih modulih) bomo s post-testom ponovno izmerili zaznave udeležencev in ugotovili, kje in v kolikšni meri so se slednje spremenile."
- 2.) "V pred-test bodo vključeni NEET, zlasti tisti, ki bodo sodelovali v celovitem programu opolnomočenja in aktivacije v okviru projekta PreseNEETi. Pred-test bo sestavljen iz kratke ankete in treh fokusnih skupin. Moderatorjeva vprašanja v fokusni skupini bodo osredotočena na različne dejavnike, ki NEET preprečujejo njihovo opolnomočenje in socialno aktivacijo na trgu dela. Pred-test bo služil kot ocena znanja o sistemskih vzvodih pomoči za socialno aktivacijo in ravni motivacije NEET pred začetkom programa PreseNEETi, medtem ko bo post-test služil istemu namenu po zaključku programa s strani obravnavanih mladih." in
- 3.) "Poročilo o izvedbi predhodnega in naknadnega testa bo služilo kot ključna ocena učinkovitosti pristopov in izbranih vsebin za integrirani program opolnomočenja in aktivacije oseb NEET."

Poročilo je sestavljeno iz kvantitativnega dela, ki temelji na vprašalniku, oblikovanem v okviru smernic pred in po testiranju, ter kvalitativnega dela, ki temelji na izvedenih fokusnih skupinah z mladimi predstavniki populacije NEET.

Kvantitativno poročilo

Metode

Raziskovalna metodologija temelji na trisopenjskem pristopu, ki vključuje pretest, niz intervencij in post-test. Pretest je bil zasnovan kot spletni vprašalnik s 123 vprašanji, ki se osredotočajo na dejavnosti iskanja zaposlitve, izogibanje brezposelnosti, samoocenjene spretnosti in spletne dejavnosti. Vprašalnik je izpolnilo 28 mladih NEET. Post-test je bil izveden na podlagi istega vprašalnika, izpolnilo pa ga je N=25 mladih NEET, ki so predhodno sodelovali v kateri od projektnih dejavnosti, namenjenih njihovemu opolnomočenju. Kot se je izkazalo, so skoraj vsi udeleženci predraziskave (z eno izjemo) med projektom odpadli. Razlogi za to so:

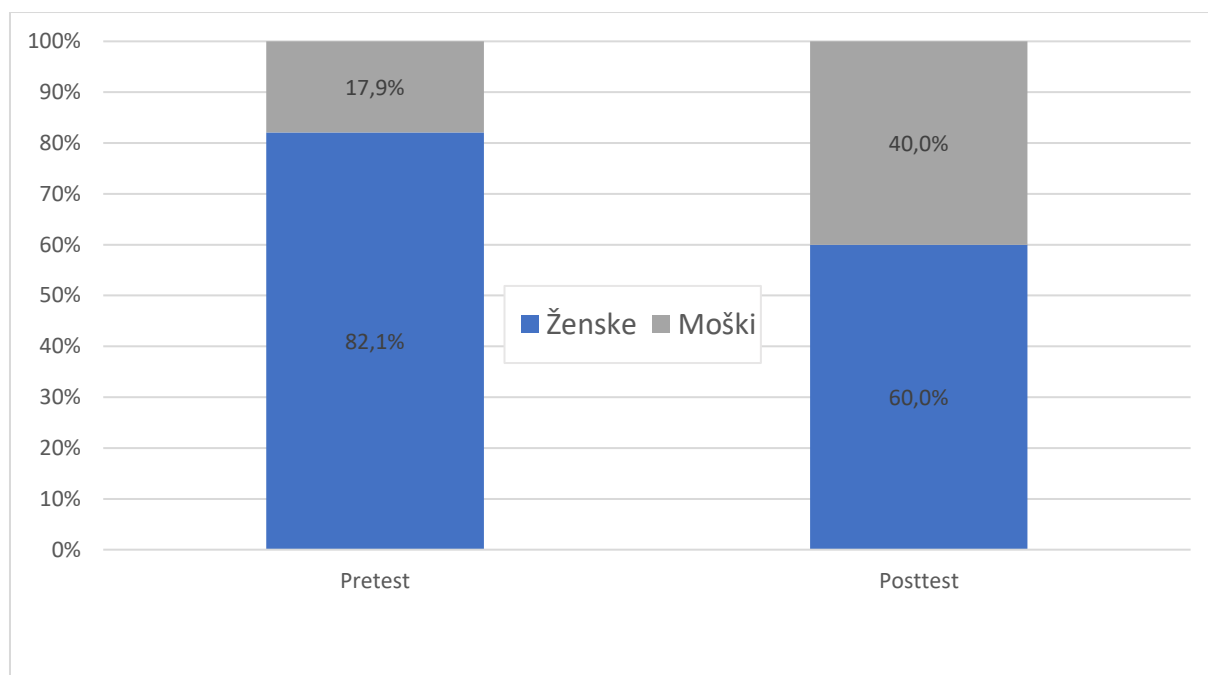
- 1.) Udeleženci so status NEET prekinili zaradi zaposlitve,
- 2.) Udeleženci so prenehali imeti status NEET zaradi ponovne vključitve v izobraževanje,
- 3.) Udeleženci se niso odzvali na prošnje za sodelovanje v post-testu.

Z metodološkega vidika je pomembno upoštevati dejstvo, da je bil post-test izveden na drugačnem vzorcu kot pretest. Enako pomembno pa je dejstvo, da so vsi udeleženci post-testa sodelovali tudi v vsaj eni od podpornih dejavnosti v okviru projekta (npr. delavnice ali individualno svetovanje). Zato lahko morebitne razlike med pred-testno in post-testno skupino vsaj delno pripišemo intervencijam v zvezi s post-testno skupino.

Tako kot pri predraziskavi smo najprej preverili delež manjkajočih podatkov. Ugotovili smo, da pri nobeni od obravnavanih spremenljivk delež manjkajočih vrednosti v post-testu ne presega 32 %, zato smo spremenljivke vključili v nadaljnje analize, čeprav smo anketirance z manjkajočo vrednostjo izključili iz ustreznih analiz.

Osnovne sociodemografske značilnosti vzorcev pred testom in po njem

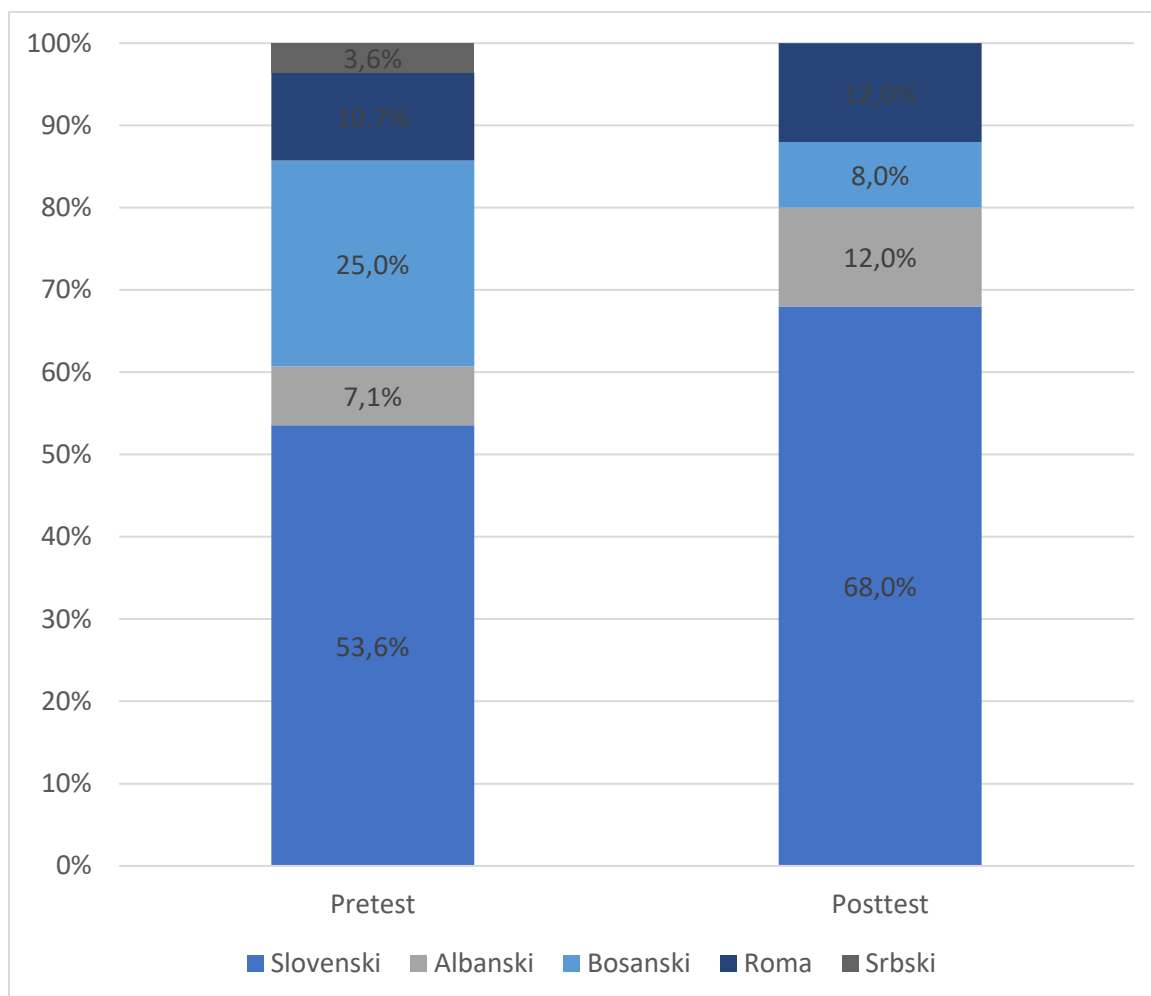
Slika 1 prikazuje odstotno porazdelitev vzorcev pred testiranjem in po njem po spolu. Ugotavljamo, da je bila struktura skupine po opravljenem testu glede na spol veliko bolj uravnotežena, čeprav so v obeh skupinah prevladovale ženske, in sicer 82,1 % v pred-testu in 60 % v post-testu.

Slika 1. Sestava vzorca glede na spol, pred-test in post-test (%).

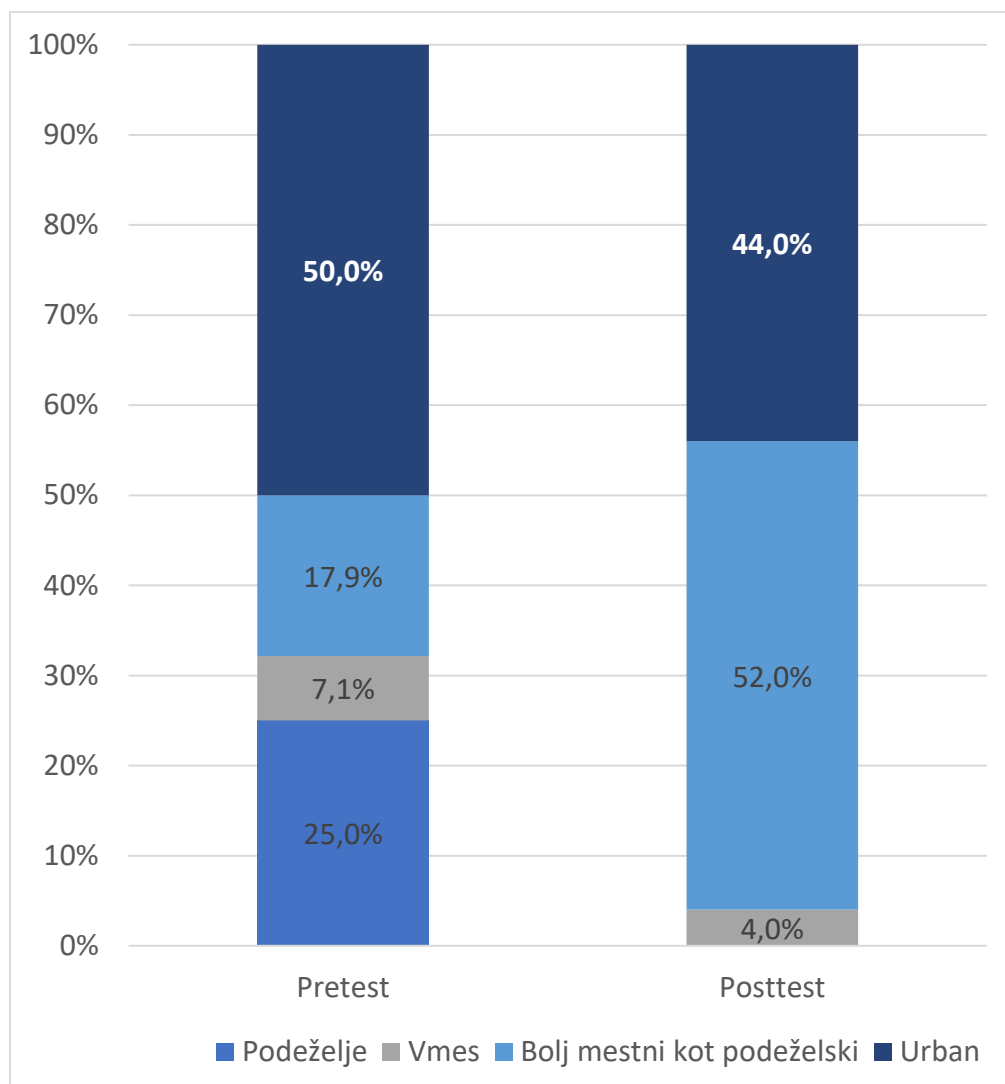
Tudi povprečna starost udeležencev se je med obema skupinama precej razlikovala. V pred-testni skupini je bila 25,54 leta (SD = 3,24), v post-testni pa 20,84 leta (SD = 3,13).

Ker so prejšnje študije pokazale, da ima priseljsko poreklo mladih pomembno vlogo pri njihovem članstvu v skupini NEET, smo preučili tudi etnično identiteto udeležencev. Kot je razvidno iz slike 2, sta bila oba vzorca pretežno sestavljena iz etničnega prebivalstva (53,6 % v primeru vzorca pred testom in 68 % v primeru vzorca po testu). V obeh vzorcih so druge narodnosti vključevale predvsem etnične Bosance, Rome ali Albance.

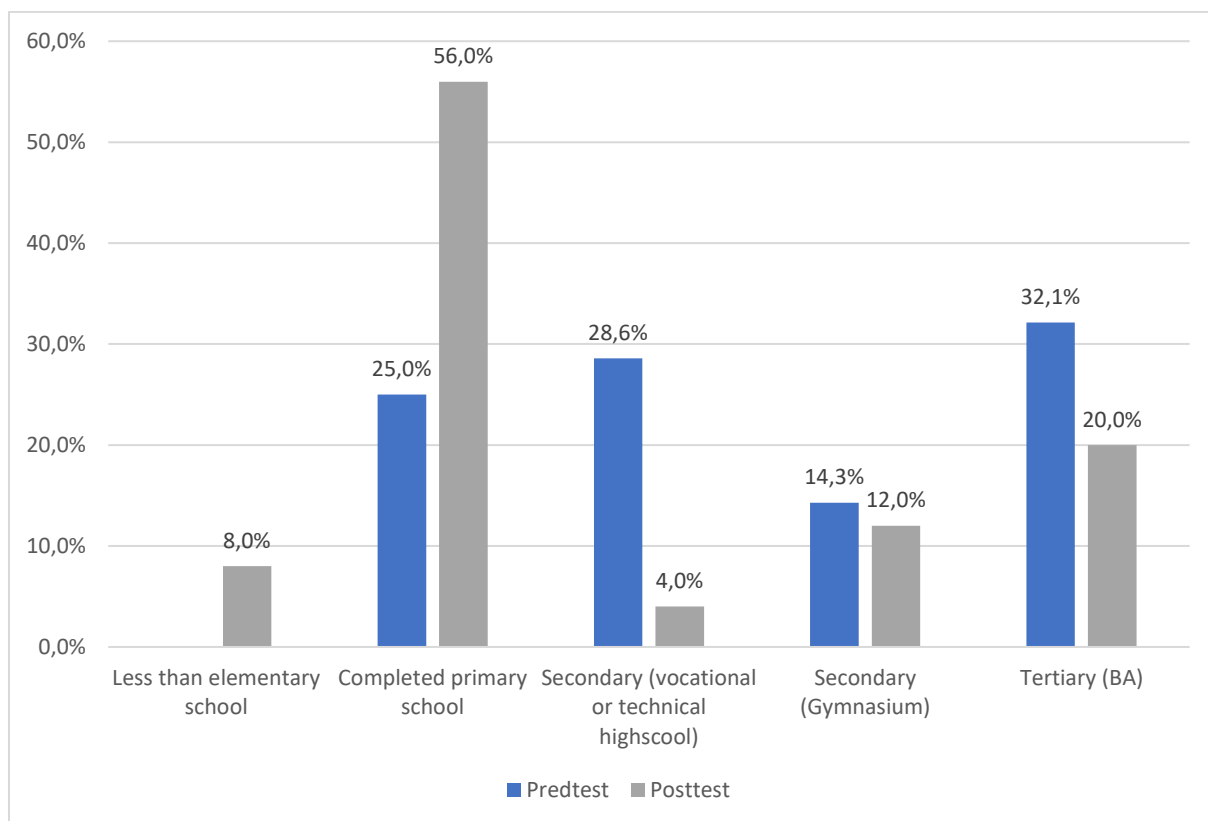
Slika 2. Sestava vzorca glede na narodnost, pred-test in post-test (%).

Slika 3 prikazuje okolje, iz katerega prihajajo udeleženci. Večina udeležencev prihaja iz mestnega ali "bolj mestnega kot podeželskega" okolja (67,9 % v skupini pred testom in 96 % v skupini po testu). Strukturne razlike med obema skupinama so precej velike, zlasti če upoštevamo dejstvo, da 25 % udeležencev pred-testne skupine prihaja iz podeželskega okolja, medtem ko v post-testni skupini takih udeležencev ni. (25%).

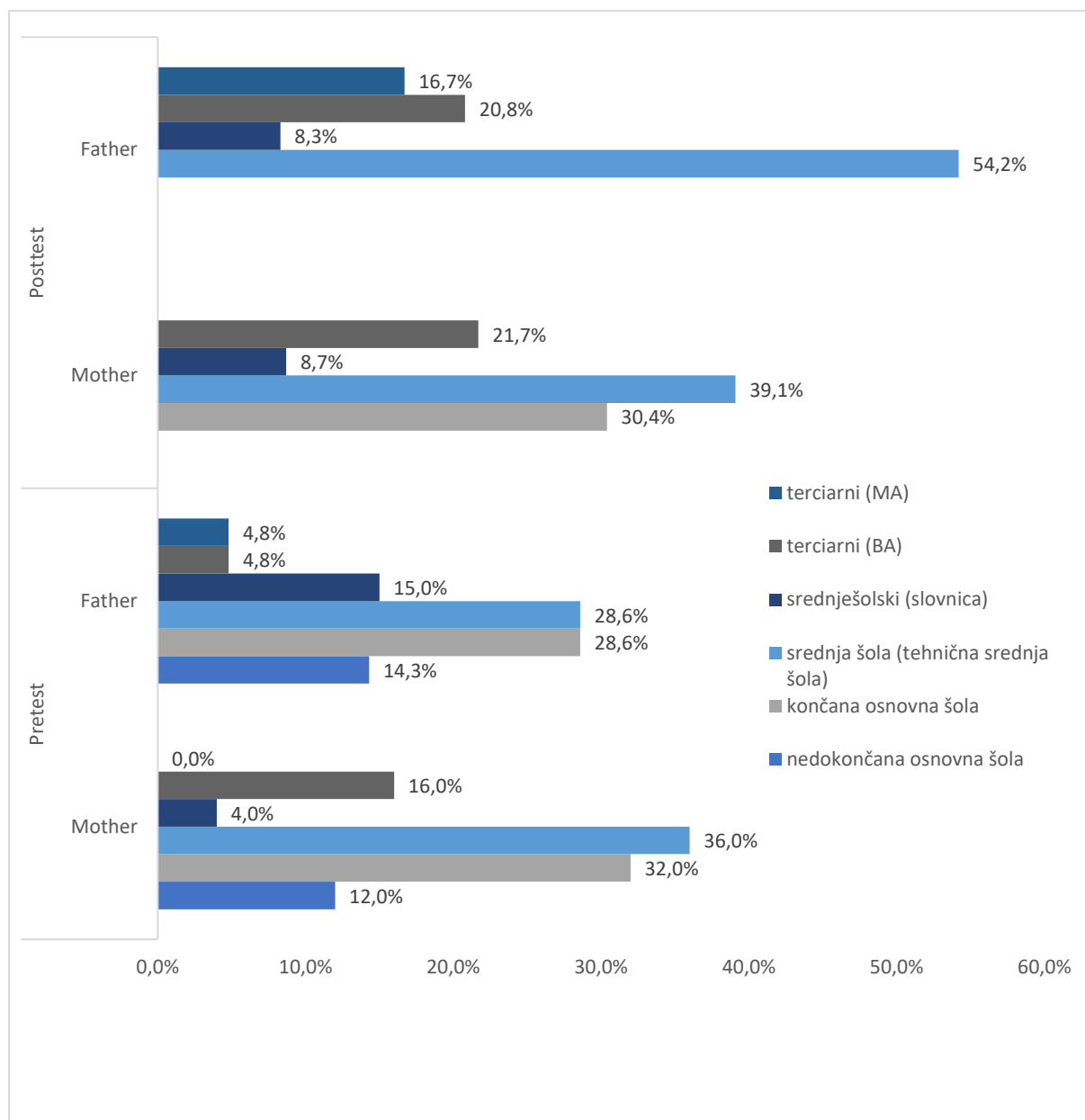
Slika 3. Vrsta območja bivanja, pred-test in post-test (%).

Nadalje smo preučili socialno-ekonomsko ozadje anketirancev. Slika 4 prikazuje precejšnje razlike med skupino pred testom in skupino po testu. V pred-testni skupini ima večina anketirancev diplomsko (32,1 %), sledi jim dokončana srednješolska izobrazba; 28,6 % jih ima končano tehnično šolo, 14,3 % pa srednjo šolo. V post-testni skupini pa je imelo po drugi strani le 20 % anketirancev dodiplomsko izobrazbo, medtem ko jih je imelo kar 64 % končano osnovno šolo ali manj. Te razlike lahko v veliki meri pripišemo dejstvu, da so bili anketiranci v post-testni skupini bistveno mlajši od anketirancev v pred-testni skupini.

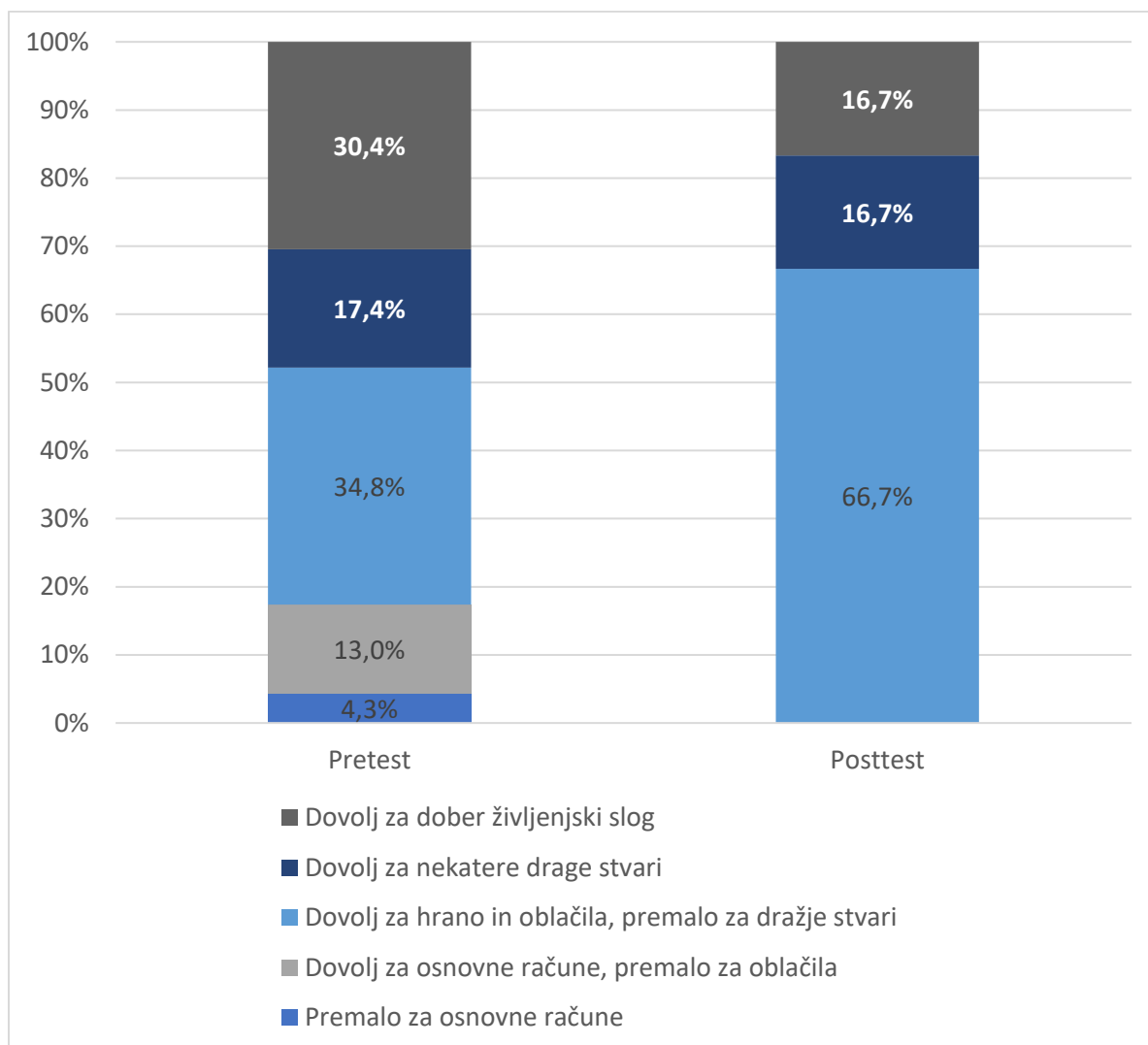
Slika 4. Stopnja izobrazbe anketirancev pred testom in po njem (v %).

Če pogledamo doseženo izobrazbo obeh staršev (slika 5), lahko ugotovimo, da so imeli starši v skupini po testu v povprečju nekoliko bolj izobražene starše. Tako je bil na primer delež terciarne izobrazbe pri materah 16 % v pred-testni skupini in 21,7 % v post-testni skupini. Razlika je bila še izrazitejša pri očetih (9,6 % v skupini pred-test in 37,5 % v skupini post-test).

Slika 5. Izobrazbena raven staršev, pred in po testu (%).

Anketiranci so morali oceniti tudi svoj ekonomski položaj (slika 6). Rezultati kažejo, da so bile ekonomske razlike veliko večje v pred-testni skupini, kjer je bil delež najbolj premožnih razmeroma velik (30,4 % v primerjavi s samo 16,7 % v post-testni skupini), delež tistih, ki imajo le dovolj za osnovne račune ali pa niti tega ne, pa je bil 17,4 % (v primerjavi z 0 % v post-testni skupini).

Slika 6. Samoocena ekonomskega položaja gospodinjstva anketirancev pred in po testu (v %).

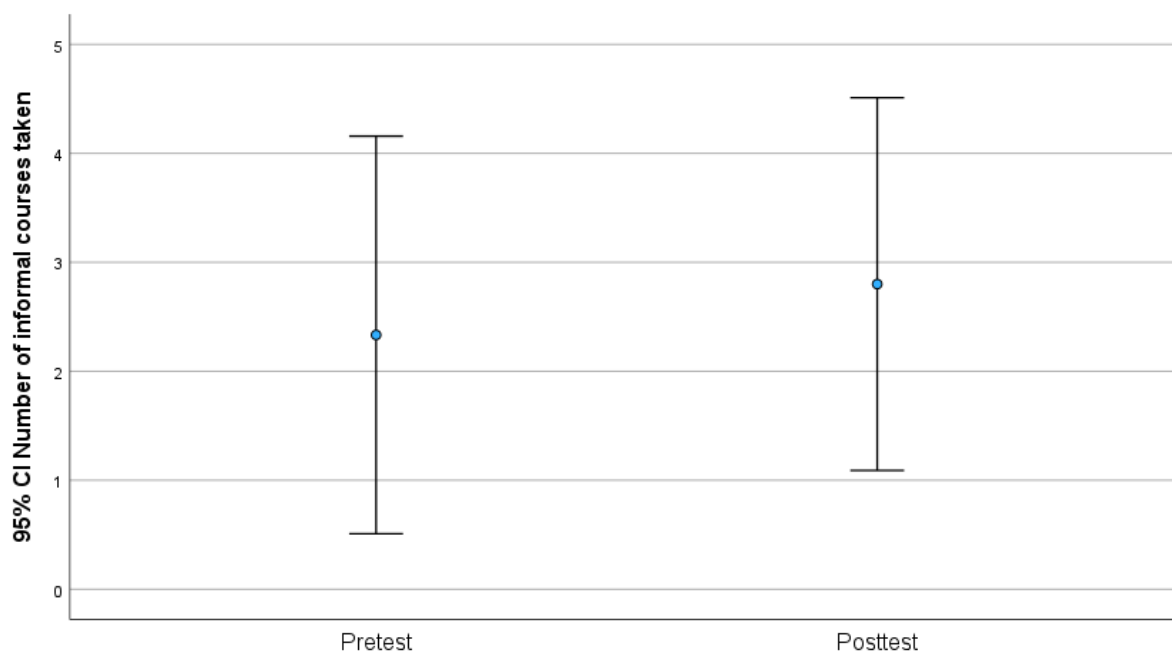

Rezultati: Primerjava skupin pred in po testu

Glede na to, da (a) anketiranci v post-testni skupini niso bili enaki anketirancem v pred-testni skupini in da so med obema skupinama obstajale tudi precejšnje strukturne razlike, smo se odločili, da bomo pri analizi uporabili dvostopenjski pristop. Prvi korak je vključeval bivariatni test statistične pomembnosti za razlike med obema vzorcema. V drugem koraku smo uporabili regresijske analize za tiste spremenljivke, ki so v okviru bivariatne analize dale statistično pomembne rezultate. Regresijske analize so vključevale vse osnovne socialnodemografske spremenljivke kot kontrolne (spol, starost, stopnja izobrazbe in finančno stanje), s čimer smo zmanjšali vpliv strukturnih razlik med obema skupinama na naše rezultate.

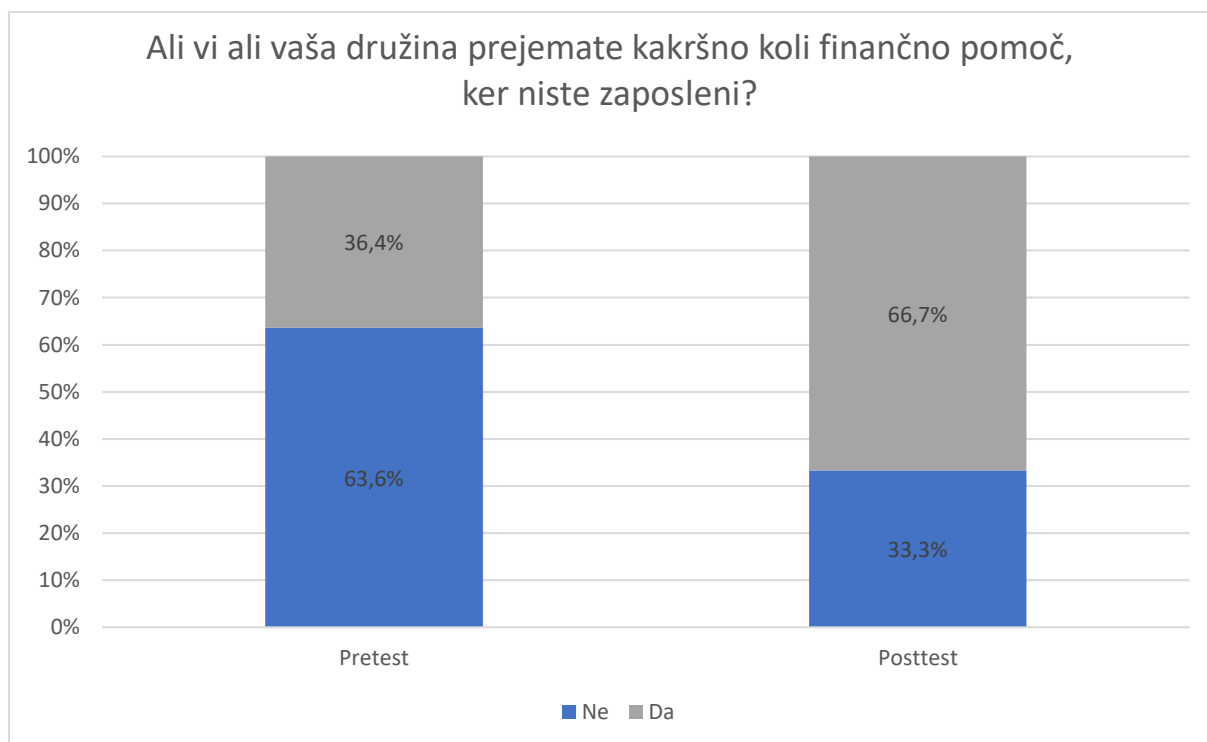
Izobraževanje in zaposlovanje

Pri dejavnostih na področju izobraževanja smo anketirance vprašali, koliko neformalnih tečajev, dejavnosti itd. so se udeležili v zadnjih dveh letih. Slika 7 razkriva, da je bilo povprečno število takšnih dejavnosti približno 2,3 v pred-testni skupini in nekoliko več ($M = 2,8$) v post-testni skupini. Vendar te razlike niso bile statistično pomembne, kar je mogoče razbrati na podlagi dejstva, da se 95-odstotni intervali zaupanja na sliki 7 večinoma prekrivajo. Te rezultate je potrdil tudi t-test neodvisnih vzorcev ($t(35) = -0,351$, $p > 0,05$).

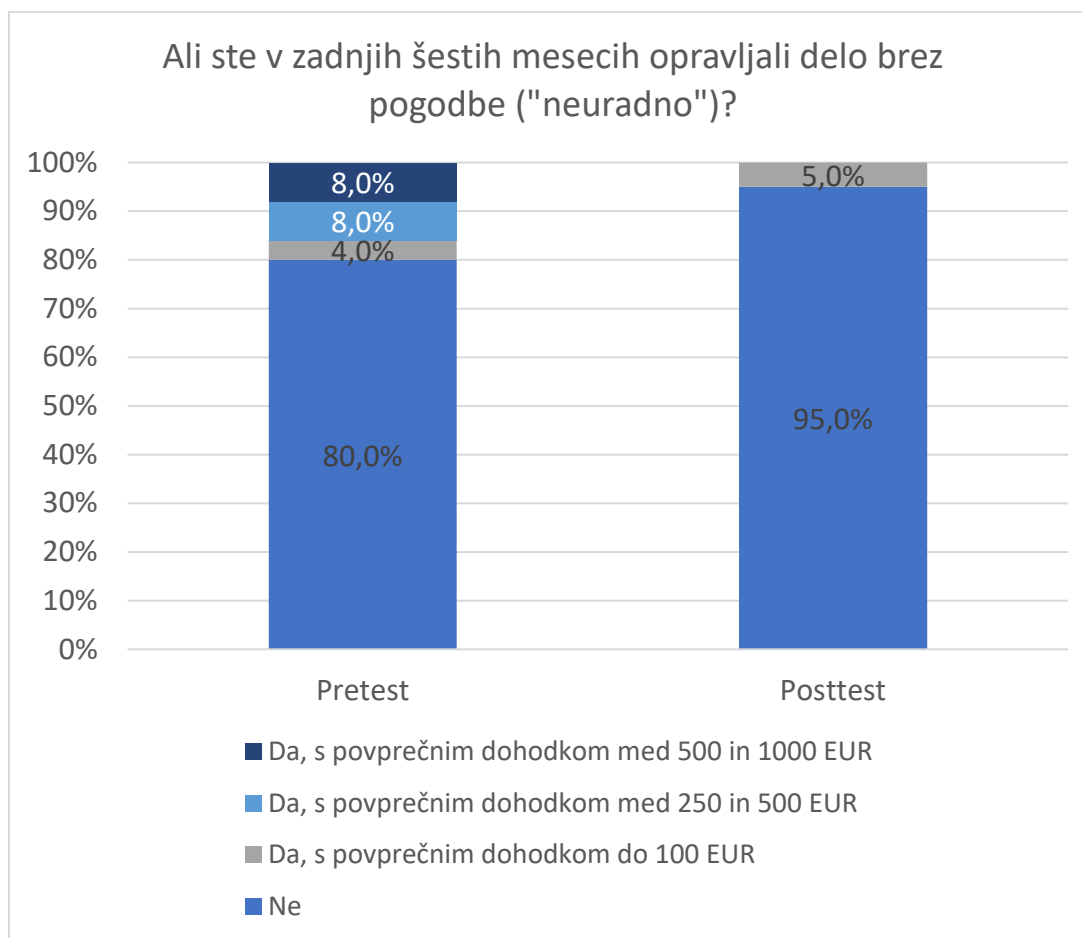
Slika 7. Povprečno število neformalnih izobraževalnih dejavnosti, ki so se jih udeležili anketiranci, pred in po testu.

Pomembno vprašanje v zvezi z zaposlovanjem je bilo povezano z nakazili v primeru brezposelnosti. Kot kaže slika 8, so bile v zvezi s tem med obema skupinama precej velike razlike. Vendar so se te razlike izkazale za statistično nepomembne ($p = 0,057$) v dvostranskem t-testu neodvisnih vzorcev ($t(38) = -1,95, p > 0,05$). Podobno je linearna regresija, ki je nadzorovala spol, starost, stopnjo izobrazbe in finančno stanje, pokazala nepomembno korelacijo ($\beta = 0,149, p > 0,05$).

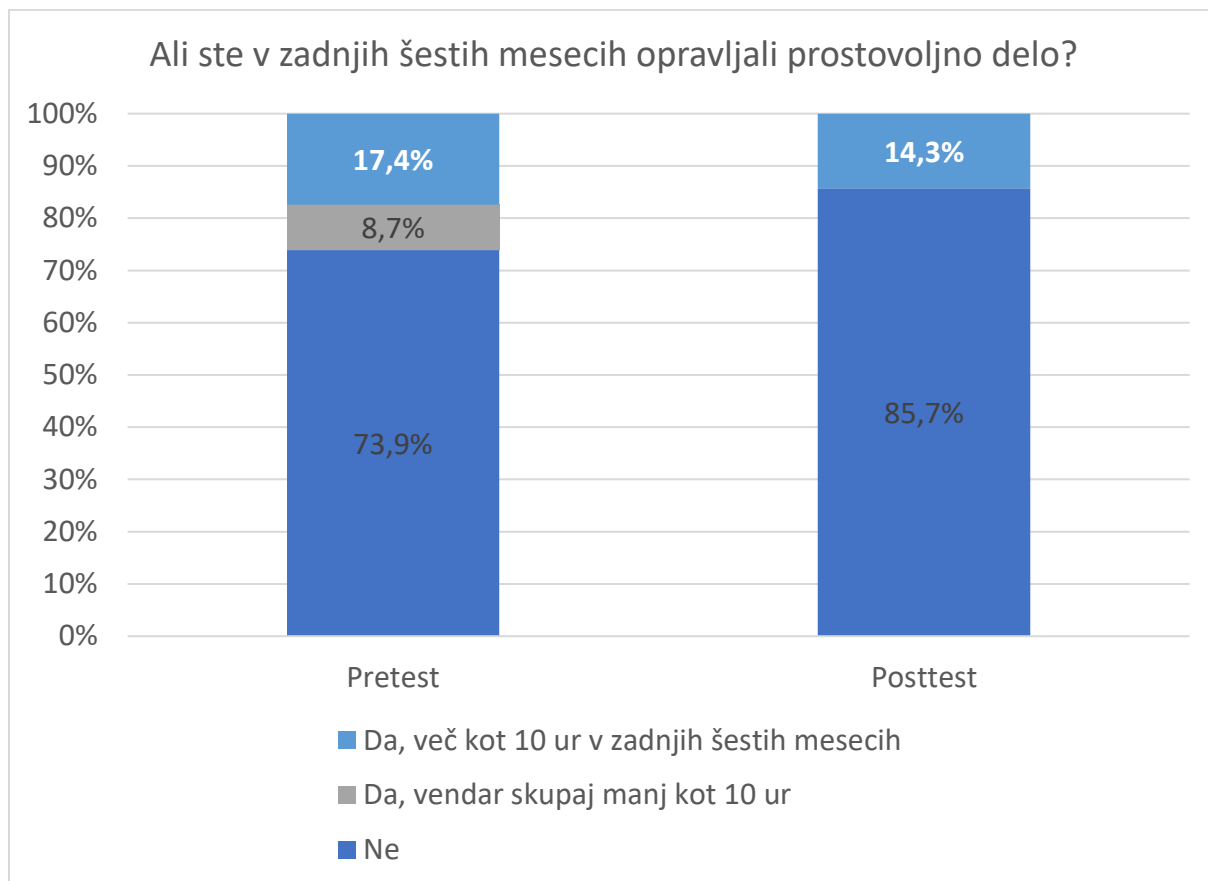
Slika 8. Prisotnost finančne pomoči za brezposelnost, pred in po testu (%).

Na sliki 9 je prikazana udeležba NEET v sivi ekonomiji. Večina anketirancev (80 % v skupini pred testiranjem in 95 % v skupini po testiranju) je odgovorila, da niso vključeni v sivo ekonomijo. Zdi se, da je obseg sive ekonomije večji v skupini po opravljenem testu. Vendar razlike niso statistično značilne ($t(27,2) = 1,96, p > 0,05$).

Slika 9. Vključenost v sivo (neformalno) ekonomijo, pretest in post-test (%).

Anketiranci so bili večinoma neaktivni tudi na področju prostovoljnega dela. Kot kaže slika 10, je bil delež neaktivnih anketirancev še večji v post-testni skupini (85,7 %) v primerjavi s pred-testno (73,9 %). Vendar te razlike niso bile statistično značilne ($t(42) = 0,65$, $p > 0,05$).

Slika 10. Udeležba pri prostovoljnem delu, pred in po testu (%).

Dejavnosti in stališča pri iskanju zaposlitve

V zvezi z dejavnostmi iskanja zaposlitve so v preglednici 1 predstavljene osnovne opisne statistike za vse ustrezne postavke, ki so bile uporabljene v raziskavi, in sicer v primerjavi med skupino pred testom in skupino po testu. Vse postavke so bile merjene na petstopenjski lestvici (1 - nikoli; 5 - več kot desetkrat).

Artikel	Skupina	N	Povprečje	Standardno. Odstopanje	Standardna napaka Povprečje
Iskanje priložnosti za zaposlitev na internetu ali v časopisu.	Pred-test	24	3.33	1.465	.299
	Post-test	20	3.15	1.565	.350
Potencialnim delodajalcem sem poslal svoj življenjepis.	Pred-test	24	2.79	1.532	.313
	Post-test	20	2.15	1.089	.244
Izpolnite prošnjo za zaposlitev.	Pred-test	23	2.17	1.435	.299
	Post-test	20	2.00	1.124	.251
Imel sem razgovor za službo.	Pred-test	23	2.00	1.000	.209
	Post-test	20	1.55	.999	.223
se z družino/prijatelji pogovorite o možnostih zaposlitve.	Pred-test	25	3.16	1.313	.263
	Post-test	20	3.10	1.447	.324
vzpostavil stik z agencijami za zaposlovanje.	Pred-test	24	2.42	1.283	.262
	Post-test	19	1.95	1.026	.235
Neformalno poskušal seznaniti delodajalca.	Pred-test	25	5.36	19.532	3.906
	Post-test	19	1.42	.769	.176
Informacije o delovnem mestu ste pridobili prek neformalnih stikov.	Pred-test	24	1.67	.868	.177
	Post-test	20	2.20	1.473	.329
se pogovarjali s prejšnjimi delodajalci/delavci o zaposlitvenih možnostih.	Pred-test	24	1.67	.702	.143
	Post-test	20	1.35	.671	.150
Pripravil je podroben seznam vseh oseb, ki bi lahko pomagale pri iskanju zaposlitve.	Pred-test	23	1.70	1.363	.284
	Post-test	19	1.68	1.293	.297

Družini in prijateljem sem povedal, da iščem službo.	Pred-test	22	3.45	1.654	.353
	Post-test	19	3.11	1.449	.332
Vprašal sem ljudi, ki jih poznam, ali poznajo koga, ki bi imel informacije v zvezi z delom.	Pred-test	22	3.50	1.711	.365
	Post-test	19	3.16	1.537	.353

Preglednica 1. Osnovna opisna statistika za dejavnosti iskanja zaposlitve v zadnjih šestih mesecih, pred-test in post-test.

Da bi ugotovili morebitne statistično pomembne razlike med obema analiziranima skupinama, smo uporabili tudi vrsto t-testov.

		F	Sig.	t	df	Enostranski p	Dvostranski p
Iskanje priložnosti za zaposlitev na internetu ali v časopisu.	Predpostavljene so enake	0.091	0.764	0.401	42	0.345	0.691
	Enake variance niso			0.398	39.478	0.346	0.693
Potencialnim delodajalcem sem poslal svoj življenjepis.	Predpostavljene so enake	4.056	0.05	1.57	42	0.062	0.124
	Enake variance niso			1.619	41.077	0.057	0.113
Izpolnite prošnjo za zaposlitev.	Predpostavljene so enake	2.653	0.111	0.438	41	0.332	0.664
	Enake variance niso			0.445	40.595	0.329	0.659
Imel sem razgovor za službo.	Predpostavljene so enake	0.12	0.73	1.473	41	0.074	0.148
	Enake variance niso			1.473	40.19	0.074	0.149
se z družino/prijatelji pogovorite o možnostih zaposlitve.	Predpostavljene so enake	0.393	0.534	0.146	43	0.442	0.885
	Enake variance niso			0.144	38.9	0.443	0.886
vzpostavil stik z agencijami za zaposlovanje.	Predpostavljene so enake	2.988	0.091	1.299	41	0.101	0.201
	Enake variance niso			1.333	40.989	0.095	0.19
Neformalno poskušal seznaniti delodajalca.	Predpostavljene so enake	2.76	0.104	0.876	42	0.193	0.386
	Enake variance niso			1.007	24.098	0.162	0.324
Informacije o delovnem mestu ste pridobili prek neformalnih stikov.	Predpostavljene so enake	5.285	0.027	-1.492	42	0.072	0.143
	Enake variance niso			-1.426	29.552	0.082	0.164
se pogovarjali s prejšnjimi delodajalci/delavci o zaposlitvenih	Predpostavljene so enake	0.628	0.432	1.52	42	0.068	0.136
	Enake variance niso			1.527	41.174	0.067	0.135
Pripravil je podroben seznam vseh oseb, ki bi lahko pomagale pri iskanju zaposlitve.	Predpostavljene so enake	0.118	0.733	0.028	40	0.489	0.978
	Enake variance niso			0.028	39.191	0.489	0.978
Družini in prijateljem sem povedal, da iščem službo.	Predpostavljene so enake	2.15	0.151	0.714	39	0.24	0.48
	Enake variance niso			0.721	38.987	0.238	0.475
Vprašal sem ljudi, ki jih poznam, ali poznajo koga, ki bi imel informacije v zvezi	Predpostavljene so enake	1.072	0.307	0.669	39	0.254	0.508
	Enake variance niso			0.674	38.928	0.252	0.504

Preglednica 2. Rezultati t-testov za dejavnosti iskanja zaposlitve v zadnjih šestih mesecih; primerjava skupin pred in po testu.

Rezultati v preglednici 2 kažejo, da se povprečne vrednosti skupin pred in po testu niso bistveno razlikovale pri nobeni od dvanajstih opazovanih spremenljivk. Na podlagi tega lahko sklepamo, da intervencije niso imele pomembnih učinkov v smislu spodbujanja udeležencev k večji aktivnosti pri iskanju zaposlitve.

Na podoben način so anketiranci ocenili, kaj bi bili pripravljeni storiti, da bi se izognili brezposelnosti. Osnovna opisna statistika za te postavke je predstavljena v preglednici 3.

Artikel	Skupina	N	Povprečje	Standardno. Odstopanje	Standardna napaka Povprečje
sprejmete delo, ki zahteva nove spretnosti in znanje.	Pred-test	23	3.91	1.125	.235
	Post-test	19	3.21	1.686	.387
Sprejmite slabše plačano delo.	Pred-test	19	3.05	1.311	.301
	Post-test	18	2.67	1.237	.291
Sprejmite začasno zaposlitev.	Pred-test	23	3.96	.767	.160
	Post-test	20	3.15	1.599	.357
Sprejemanje dela od daleč	Pred-test	21	3.05	1.396	.305
	Post-test	19	1.95	1.224	.281
Začetek lastnega podjetja	Pred-test	24	3.08	1.501	.306
	Post-test	17	2.18	1.380	.335
Delujte kot prostovoljec	Pred-test	23	2.57	1.590	.332
	Post-test	19	2.89	1.823	.418

Preglednica 3. Osnovna opisna statistika za postavke, povezane s prožnostjo anketirancev na trgu dela, pred-test in post-test.

Kot je razvidno iz zgornje preglednice, povprečne vrednosti skoraj v vseh primerih kažejo na večjo prožnost trga dela v predraziskovalni skupini. Preglednica 4 obravnava vprašanje statistične pomembnosti teh razlik.

		F	Sig.	t	df	Enostranski p	Dvostranski p
sprejmete delo, ki zahteva nove spretnosti in znanje.	Predpostavljene so enake	11.322	.002	1.613	40	.057	.115
	Enake variance niso			1.553	30.315	.065	.131
Sprejmite slabše plačano delo.	Predpostavljene so enake	.000	.987	.920	35	.182	.364
	Enake variance niso			.921	35.000	.182	.363
Sprejmite začasno zaposlitev.	Predpostavljene so enake	25.541	<.001	2.154	41	.019	.037
	Enake variance niso			2.059	26.461	.025	.049
Sprejemanje dela od daleč	Predpostavljene so enake	.295	.590	2.639	38	.006	.012
	Enake variance niso			2.657	37.969	.006	.011
Začetek lastnega podjetja	Predpostavljene so enake	1.313	.259	1.969	39	.028	.056
	Enake variance niso			1.998	36.315	.027	.053
Delujte kot prostovoljec	Predpostavljene so enake	2.035	.162	-.626	40	.268	.535
	Enake variance niso			-.617	36.087	.270	.541

Preglednica 4. Rezultati t-testov za postavke, povezane s prožnostjo anketirancev na trgu dela, za primerjavo skupin pred in po testiranju.

Rezultati v preglednici 4 kažejo, da obstajajo statistično pomembne razlike med opazovanima skupinama, ko gre za sprejemanje začasne zaposlitve ($t(26,47) = 2,06, p < 0,05$). Da bi nadzorovali strukturne razlike med skupinama, smo to razmerje preverili tudi z linearno regresijsko analizo. Rezultati so pokazali, da ob nadzoru spola, starosti, dosežene izobrazbe in finančnega stanja opazovana povezanost ni več statistično značilna ($\beta = -0,313, p > 0,05$). Tako lahko sklepamo, da intervencije niso imele pomembnih učinkov tudi na samooceno prožnosti trga dela.

Samooценjene spretnosti

Anketiranci so bili tudi naprošeni, da ocenijo svoja različna strokovna znanja z ocenami od 1 (prenizka raven) do 7 (izjemno visoka raven). Osnovni opisi teh postavk so predstavljeni v preglednici 5.

Artikel	Skupina	N	Povprečje	Standardno. Odstopanje	Standardna napaka Povprečje
obvladovanje svojega temeljnega strokovnega področja	Pred-test	19	4.05	1.393	.320
	Post-test	17	3.12	1.111	.270
Sposobnost javnega nastopanja	Pred-test	19	2.79	1.512	.347
	Post-test	18	3.11	1.323	.312
sposobnost učinkovitega posredovanja informacij v pogovoru	Pred-test	22	3.68	1.492	.318
	Post-test	18	4.17	1.150	.271
Sposobnost pisanja poslovnih pisem	Pred-test	22	3.77	1.445	.308
	Post-test	19	3.21	1.548	.355
Sposobnost pisanja/priprave strokovnih poročil	Pred-test	22	3.64	1.620	.345
	Post-test	19	2.95	1.268	.291
Sposobnost dela v skupinah	Pred-test	23	4.30	1.428	.298
	Post-test	19	4.16	1.259	.289
Sposobnost obvladovanja konfliktnih situacij	Pred-test	22	3.82	1.868	.398
	Post-test	19	4.11	1.370	.314
sposobnost vodenja ali usklajevanja dejavnosti	Pred-test	21	4.14	1.652	.360
	Post-test	19	3.63	1.674	.384
Pogajalske veščine	Pred-test	19	3.53	1.611	.370
	Post-test	19	3.68	1.734	.398
obvladovanje osnovnih nalog z uporabo računalnika	Pred-test	23	4.57	1.619	.338
	Post-test	18	3.83	1.724	.406
Osvajanje slovenskega jezika	Pred-test	24	4.67	1.659	.339
	Post-test	19	4.74	1.628	.373
	Pred-test	25	3.96	1.670	.334

Obvladovanje angleškega jezika	Post-test	20	3.65	1.927	.431
Obvladovanje nemškega jezika	Pred-test	25	2.44	1.660	.332
	Post-test	20	1.70	1.129	.252
obvladovanje drugega tujega jezika	Pred-test	24	2.58	1.501	.306
	Post-test	20	2.20	1.673	.374
obvladovanje osnovnih matematičnih operacij	Pred-test	24	3.46	1.444	.295
	Post-test	19	4.00	2.000	.459
sposobnost hitrega branja in razumevanja	Pred-test	24	4.50	1.216	.248
	Post-test	19	3.89	1.663	.382
sposobnost analitičnega razmišljanja	Pred-test	23	4.04	1.846	.385
	Post-test	20	3.75	1.585	.354
sposobnost strateškega načrtovanja	Pred-test	23	3.78	1.783	.372
	Post-test	19	3.21	1.316	.302
Sposobnost hitrega pridobivanja novega znanja	Pred-test	24	4.67	1.308	.267
	Post-test	20	3.60	1.429	.320
sposobnost ustvarjanja novih idej in rešitev	Pred-test	24	4.17	1.341	.274
	Post-test	20	3.70	1.593	.356
Sposobnost obvladovanja stresa	Pred-test	24	3.50	1.668	.341
	Post-test	19	3.79	1.751	.402
sposobnost ohranjanja pozitivnega odnosa do dela	Pred-test	25	4.36	1.350	.270
	Post-test	19	4.32	1.157	.265
sposobnost učinkovite priprave vloge za zaposlitev	Pred-test	23	4.04	1.296	.270
	Post-test	20	3.55	1.432	.320
sposobnost pozitivne predstavitve na razgovoru	Pred-test	22	3.73	1.316	.281
	Post-test	19	3.53	1.712	.393
Sposobnost izpolnjevanja obrazcev	Pred-test	23	4.57	.992	.207
	Post-test	20	4.05	1.669	.373

Preglednica 5. Osnovna opisna statistika za postavke, povezane s samooceno spretnosti anketirancev, pred-test in post-test.

Preglednica 5 kaže precej mešane rezultate glede razmerja med skupino pred testom in skupino po testu. Pri nekaterih postavkah (npr. "*Sposobnost izpolnjevanja obrazcev*") je pred-testna skupina dosegla bistveno višje povprečne rezultate, pri drugih (npr. "*Sposobnost učinkovitega posredovanja informacij v pogovoru*") pa so bila povprečja višja v post-testni skupini. Nato smo želeli oceniti, katere od teh razlik so statistično pomembne.

		F	Sig.	t	df	Enostranski p	Dvostranski p
obvladovanje svojega temeljnega strokovnega področja	Predpostavljene so enake	.079	.781	2.208	34	.017	,034
	Enake variance niso			2.236	33.592	.016	,032
Sposobnost javnega nastopanja	Predpostavljene so enake	.188	.667	-.687	35	.248	,497
	Enake variance niso			-.689	34.792	.248	,495
sposobnost učinkovitega posredovanja informacij v pogovoru	Predpostavljene so enake	2.416	.128	-1.130	38	.133	,266
	Enake variance niso			-1.160	37.891	.127	,253
Sposobnost pisanja poslovnih pisem	Predpostavljene so enake	.897	.349	1.202	39	.118	,237
	Enake variance niso			1.196	37.217	.120	,239
Sposobnost pisanja/priprave strokovnih poročil	Predpostavljene so enake	1.331	.256	1.499	39	.071	,142
	Enake variance niso			1.526	38.665	.068	,135
Sposobnost dela v skupinah	Predpostavljene so enake	.512	.479	.349	40	.365	,729
	Enake variance niso			.353	39.806	.363	,726
Sposobnost obvladovanja konfliktnih situacij	Predpostavljene so enake	3.449	.071	-.553	39	.292	,583
	Enake variance niso			-.566	38.075	.287	,575
sposobnost vodenja ali usklajevanja dejavnosti	Predpostavljene so enake	.263	.611	.971	38	.169	,337
	Enake variance niso			.971	37.496	.169	,338
Pogajalske veščine	Predpostavljene so enake	.139	.711	-.291	36	.386	,773
	Enake variance niso			-.291	35.809	.386	,773
obvladovanje osnovnih nalog z uporabo računalnika	Predpostavljene so enake	.036	.851	1.397	39	.085	,170
	Enake variance niso			1.386	35.501	.087	,174
Osvajanje slovenskega jezika	Predpostavljene so enake	.005	.942	-.139	41	.445	,890
	Enake variance niso			-.139	39.095	.445	,890
Obvladovanje angleškega jezika	Predpostavljene so enake	.675	.416	.578	43	.283	,566
	Enake variance niso			.569	37.873	.286	,573
	Predpostavljene so enake	3.538	.067	1.702	43	.048	,096

Obvladovanje nemškega jezika	Enake variance niso			1.774	42.022	.042	,083
obvladovanje drugega tujega jezika	Predpostavljene so enake	.012	.914	.801	42	.214	,428
	Enake variance niso			.793	38.666	.216	,433
obvladovanje osnovnih matematičnih operacij	Predpostavljene so enake	2.076	.157	-1.031	41	.154	,308
	Enake variance niso			-.993	31.697	.164	,328
sposobnost hitrega branja in razumevanja	Predpostavljene so enake	1.075	.306	1.379	41	.088	,175
	Enake variance niso			1.330	31.974	.097	,193
sposobnost analitičnega razmišljanja	Predpostavljene so enake	.931	.340	.555	41	.291	,582
	Enake variance niso			.561	40.997	.289	,578
sposobnost strateškega načrtovanja	Predpostavljene so enake	1.313	.259	1.161	40	.126	,253
	Enake variance niso			1.195	39.557	.120	,239
Sposobnost hitrega pridobivanja novega znanja	Predpostavljene so enake	.426	.518	2.583	42	.007	,013
	Enake variance niso			2.562	39.058	.007	,014
sposobnost ustvarjanja novih idej in rešitev	Predpostavljene so enake	1.118	.296	1.056	42	.149	,297
	Enake variance niso			1.039	37.312	.153	,305
Sposobnost obvladovanja stresa	Predpostavljene so enake	.002	.963	-.553	41	.292	,583
	Enake variance niso			-.550	37.867	.293	,586
sposobnost ohranjanja pozitivnega odnosa do dela	Predpostavljene so enake	.858	.360	.114	42	.455	,910
	Enake variance niso			.117	41.333	.454	,908
sposobnost učinkovite priprave vloge za zaposlitev	Predpostavljene so enake	.317	.576	1.186	41	.121	,242
	Enake variance niso			1.178	38.738	.123	,246
sposobnost pozitivne predstavitve na razgovoru	Predpostavljene so enake	2.120	.153	.425	39	.337	,674
	Enake variance niso			.416	33.569	.340	,680
Sposobnost izpolnjevanja obrazcev	Predpostavljene so enake	2.901	.096	1.249	41	.109	,219
	Enake variance niso			1.207	30.017	.118	,237

Preglednica 6. Rezultati t-testov za postavke, povezane s samoocenjenimi spretnostmi anketirancev, za primerjavo skupin pred in po testiranju.

Rezultati v preglednici 6 kažejo, da obstajajo statistično značilne razlike med opazovanima skupinama le pri spremenljivkah wo. Ena od njih je "obvladovanje svojega temeljnega strokovnega področja" ($t(34) = 2,21, p < 0,05$), druga pa "sposobnost hitrega pridobivanja novega znanja" ($t(42) = 2,58, p < 0,05$). Kako torej te razlike prestanejo preverjanje robustnosti z regresijsko analizo, pri kateri se nadzorujejo spol, starost, stopnja izobrazbe in finančno stanje? V obeh primerih standardizirani regresijski koeficienti niso statistično značilni ($\beta = -0,125, p > 0,05$ oziroma $\beta = -0,201, p > 0,05$).

Spletne dejavnosti

Tabela 6 kaže, da je gledanje filmov in videoposnetkov med najbolj priljubljenimi spletnimi dejavnostmi, še posebej v skupini po opravljenem testu. Slednja v povprečju dosega višje rezultate tudi pri izobraževalnih dejavnostih na spletu, medtem ko se zdi, da pred-testna skupina izvaja več dejavnosti, povezanih z iskanjem zaposlitve.

Artikel	Skupina	N	Povprečje	Standardno. Odstopanje	Standardna napaka Povprečje
Gledam filme	Pred-test	25	2.64	1.777	.355
	Post-test	20	3.30	1.593	.356
gledam ali nalagam videoposnetke (npr. YouTube).	Pred-test	25	2.12	1.641	.328
	Post-test	20	2.35	2.084	.466
Igram igre	Pred-test	24	1.42	1.792	.366
	Post-test	20	1.95	2.395	.535
Berem časopise ali revije	Pred-test	25	1.40	1.581	.316
	Post-test	19	2.05	2.121	.487
Delam stvari, povezane z iskanjem zaposlitve	Pred-test	24	2.75	1.511	.308
	Post-test	20	2.30	1.081	.242
Delam stvari, povezane z lastnim izobraževanjem	Pred-test	22	2.45	2.041	.435
	Post-test	17	2.76	1.888	.458
Opravljam (katero koli) dejavnost, ki ustvarja dohodek.	Pred-test	19	2.05	2.321	.532
	Post-test	19	1.16	1.259	.289

Čas preživljam v družabnih omrežjih	Pred-test	24	2.25	1.917	.391
	Post-test	20	3.20	1.824	.408
Opravljam spletne nakupe	Pred-test	23	1.74	1.657	.346
	Post-test	20	1.25	1.070	.239
svoja mnenja objavljam v družabnih omrežjih, forumih ali blogih.	Pred-test	23	.43	1.343	.280
	Post-test	19	.89	.875	.201

Preglednica 7. Osnovni statistični podatki o internetnih dejavnostih na osebem računalniku ali mobilnem telefonu, pred-test in post-test.

Opomba: 0 = nikoli, 1 = do 15 minut, 2 = 15-30 minut, 3 = 30 minut do 1 ure, 4 = 1-2 uri, 5 = 2-3 ure, 6 = več kot 3 ure.

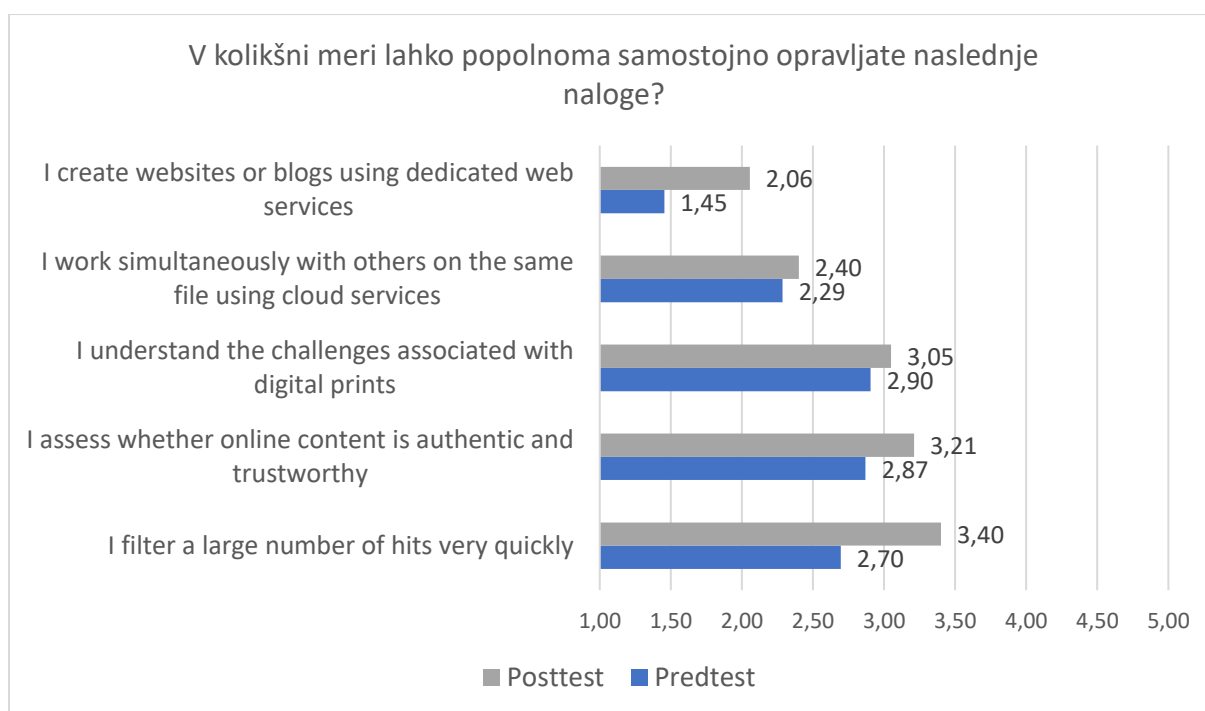
Tabela 8 obravnava vprašanje, ali je katera od zgornjih razlik statistično značilna.

		F	Sig.	t	df	Enostranski p	Dvostranski p
Gledam filme	Predpostavljene so enake	.393	.534	-1.296	43	.101	.202
	Enake variance niso			-1.312	42.396	.098	.197
gledam ali nalagam videoposnetke (npr. YouTube).	Predpostavljene so enake	2.389	.130	-.414	43	.340	.681
	Enake variance niso			-.403	35.589	.345	.689
Igram igre	Predpostavljene so enake	5.130	.029	-.844	42	.202	.403
	Enake variance niso			-.822	34.636	.208	.416
Berem časopise ali revije	Predpostavljene so enake	1.295	.262	-1.171	42	.124	.248
	Enake variance niso			-1.125	32.122	.135	.269
Delam stvari, povezane z iskanjem zaposlitve	Predpostavljene so enake	.825	.369	1.114	42	.136	.271
	Enake variance niso			1.148	41.142	.129	.257
Delam stvari, povezane z lastnim izobraževanjem	Predpostavljene so enake	.117	.734	-.486	37	.315	.630
	Enake variance niso			-.491	35.735	.313	.626
Opravljam (katero koli) dejavnost, ki ustvarja dohodek.	Predpostavljene so enake	9.102	.005	1.477	36	.074	.148
	Enake variance niso			1.477	27.749	.075	.151
Čas preživljam v družabnih omrežjih	Predpostavljene so enake	.204	.654	-1.673	42	.051	.102
	Enake variance niso			-1.681	41.223	.050	.100
Opravljam spletne nakupe	Predpostavljene so enake	3.190	.082	1.130	41	.133	.265
	Enake variance niso			1.164	38.026	.126	.252
svoja mnenja objavljam v družabnih omrežjih, forumih ali blogih.	Predpostavljene so enake	.000	.992	-1.284	40	.103	.207
	Enake variance niso			-1.335	38.127	.095	.190

Preglednica 8. Rezultati t-testov za postavke, povezane z internetnimi dejavnostmi anketirancev na osebem računalniku ali mobilnem telefonu, za primerjavo skupin pred in po testiranju.

Rezultati v preglednici 8 kažejo, da ugotovljene razlike med pred-testno in post-testno skupino niso statistično značilne pri nobeni od postavk, ki se nanašajo na pogostost spletnih dejavnosti anketirancev.

Kar zadeva posebne spretnosti, povezane s spletnimi dejavnostmi, je skupina po preizkusu dosledno dosegala višje povprečne ocene na lestvici od 1 ("tega sploh ne morem narediti") do 5 ("to zlahka naredim").

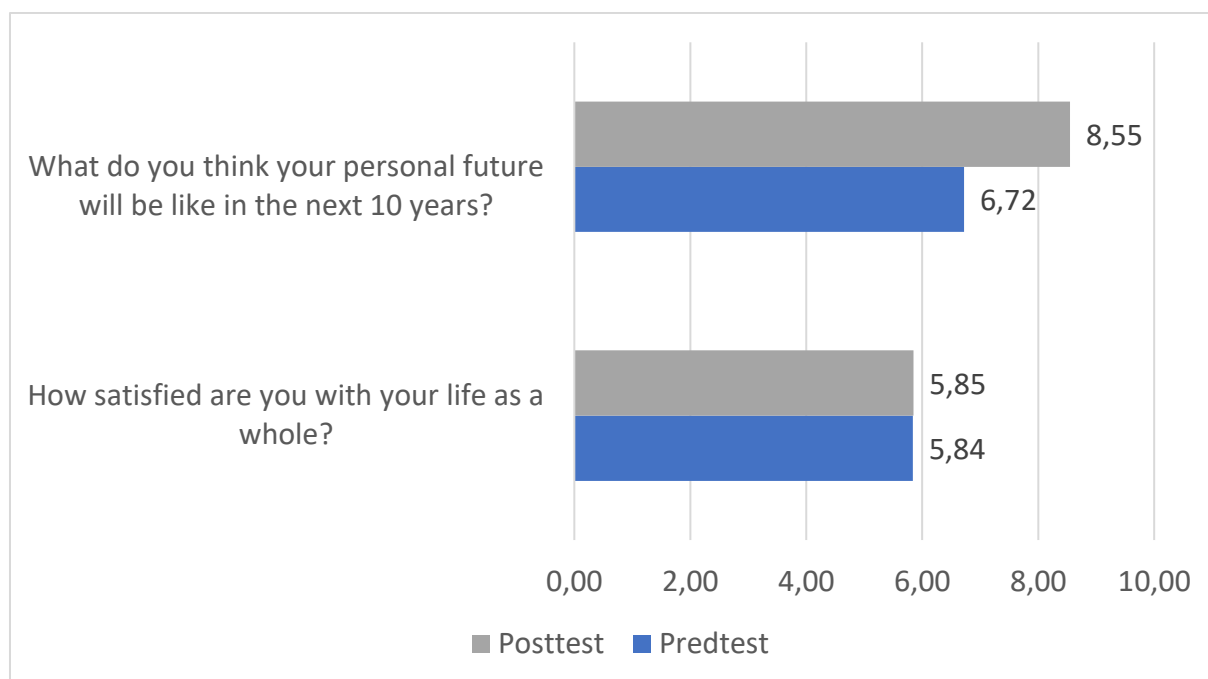

Slika 11. Samoocena internetnih spretnosti, pred-test in post-test.

Kljub jasnemu sistematičnemu trendu v korist skupine po opravljenem testu t-testi niso potrdili statistične pomembnosti za nobeno od postavk, predstavljenih na sliki 11.

Želje in stališča

Zanimalo nas je tudi, kako zadovoljni so NEET s svojim življenjem na splošno in kako optimistični so glede svoje prihodnosti. Anketiranci so svoje odgovore navedli na lestvici od 0 (popolnoma nezadovoljen / veliko slabši kot zdaj) do 10 (popolnoma zadovoljen / veliko boljši kot zdaj).

Slika 12. Zadovoljstvo z življenjem in osebni optimizem, pred-test in post-test.

Rezultati na sliki 10 kažejo, da v zadovoljstvu z življenjem med skupino pred testom in skupino po testu ni bilo skoraj nobenih razlik. Vendar pa je glede osebnega optimizma skupina po pred-testu dosegla veliko višje povprečje. Glede na t-test je tudi ta razlika statistično pomembna ($t(43) = -2,76, p < 0,01$). Poleg tega korelacija ostaja robustna in zelo močna tudi po nadzoru spola starosti, izobrazbe in finančnega stanja ($\beta = 0,654, p < 0,01$). To je verjetno najpomembnejša ugotovitev v tem poročilu. Zdi se, da so mladi iz skupine po opravljenem testu veliko bolj optimistični glede svoje osebne prihodnosti.

Tabela 9 prikazuje želje in stališča glede prihodnje zaposlitve. Na splošno so NEET izrazili velik pomen zaposlitve, ne glede na to, ali so bili v pred-testni ali post-testni skupini. Kljub temu so se med obema skupinama pojavile nekatere razlike, preglednica 10 pa obravnava vprašanje njihove statistične pomembnosti.

Artikel	Skupina	N	Povprečje	Standardno. Odstopanje	Standardna napaka Povprečje
Delo mi pomeni več kot le denar.	Pred-test	24	3.75	1.327	.271
	Post-test	19	3.95	1.177	.270
Brez službe bi mi bilo dolgčas.	Pred-test	23	3.83	1.114	.232
	Post-test	17	3.47	1.505	.365
Bojim se, da v službi ne bom nikoli uspešen.	Pred-test	23	2.57	1.199	.250
	Post-test	19	3.00	1.291	.296
Za ljudi z mojimi kvalifikacijami je na voljo veliko delovnih mest.	Pred-test	22	3.27	1.120	.239
	Post-test	19	2.95	1.393	.320
Zelo dobro poznam oblike institucionalne podpore pri iskanju zaposlitve.	Pred-test	19	2.74	.872	.200
	Post-test	19	2.63	1.116	.256
Imam dovolj znanja in spretnosti, da prepoznam dobro poslovno priložnost.	Pred-test	23	3.35	1.112	.232
	Post-test	19	3.11	1.150	.264
Prepričan sem, da bom v naslednjih 6 mesecih našel primerno dolgoročno zaposlitev.	Pred-test	21	3.24	1.480	.323
	Post-test	18	3.22	1.060	.250

Preglednica 9. Osnovna opisna statistika za želje in stališča glede prihodnje zaposlitve, pred-test in post-test.

		F	Sig.	t	df	Enostranski p	Dvostranski p
Delo mi pomeni več kot le denar.	Predpostavljene so enake	.549	.463	-.509	41	.307	.614
	Enake variance niso			-.516	40.418	.304	.609
Brez službe bi mi bilo dolgčas.	Predpostavljene so enake	3.808	.058	.860	38	.198	.395
	Enake variance niso			.822	28.220	.209	.418
Bojim se, da v službi ne bom nikoli uspešen.	Predpostavljene so enake	.615	.438	-1.130	40	.133	.265
	Enake variance niso			-1.122	37.304	.135	.269
Za ljudi z mojimi kvalifikacijami je na voljo veliko delovnih mest.	Predpostavljene so enake	.907	.347	.829	39	.206	.412
	Enake variance niso			.815	34.496	.210	.420
Zelo dobro poznam oblike institucionalne podpore pri iskanju zaposlitve.	Predpostavljene so enake	1.681	.203	.324	36	.374	.748
	Enake variance niso			.324	34.009	.374	.748
Imam dovolj znanja in spretnosti, da prepoznam dobro poslovno priložnost.	Predpostavljene so enake	.185	.669	.693	40	.246	.492
	Enake variance niso			.691	38.007	.247	.494
Prepričan sem, da bom v naslednjih 6 mesecih našel primerno dolgoročno zaposlitev.	Predpostavljene so enake	6.733	.013	.038	37	.485	.970
	Enake variance niso			.039	35.955	.485	.969
	Enake variance niso	.549	.463	-.509	41	.307	.614

Preglednica 10. Rezultati t-testov za želje in stališča glede prihodnje zaposlitve, primerjava skupin pred in po testu.

Rezultati t-preizkusov jasno kažejo, da nobena od testiranih razlik med obema opazovanima skupinama ni statistično značilna. Poleg tega so rezultati v vseh primerih zelo oddaljeni od praga 0,05.

Kvalitativno poročilo

Metode

Kvalitativni del post-testa je temeljil na vrsti fokusnih skupin. Namen post-testnih fokusnih skupin je bil izmeriti zaznavanje učinka projekta na udeležence, pri čemer so se osredotočile na naslednje teme:

- 1.) Tema 1: Samoocena trenutnega stanja
- 2.) Tema 2: Ocena učinka projekta "PreseNeeti se"
- 3.) Tema 3: Ocena pomena/učinka
 - a. izobraževanje,
 - b. svetovanje in
 - c. mentorstvo

Skupaj so bile izvedene 4 fokusne skupine, v katerih je sodelovalo 28 mladih NEETS. Ponovno je treba poudariti, da večina udeležencev ni sodelovala v pred-testu, večinoma zaradi zgoraj navedenih razlogov. Vendar so vsi udeleženci sodelovali vsaj v eni od projektnih dejavnosti, zato so bile dejavnosti po testiranju možne, rezultati pa veljavni.

Rezultati fokusnih skupin po opravljenem testiranju

Na splošno rezultati fokusnih skupin potrjujejo veliko zadovoljstvo udeležencev s projektom. Podatki zbrani v fokusnih skupinah (glej Slika 13) kažejo na posebno pomemben vpliv projekta na razvoj pozitivnega vpliva v psihološki in socialni sferi. Udeleženci so povedali, da je prav napredek v teh dveh sferah tisto, pri čemer so pred udeležbo v projektu izkušali največje težave, pomagati pa jim niso mogle ne institucije, ki so jim bile na voljo, in tudi ne sami. Na tej točki so povedali, da je najpomembnejšo vlogo odigralo svetovanje in mentoriranje. Kot nekoliko manj pomembno področje so izpostavili pravno področje. Povedali so, da ponujenih vsebin kljub dobri izvedbi, niso uspeli osmisliti, saj svojih problemov po večini ne razumejo skozi pravno optiko in ne razumejo relevantnosti pravnih aspektov v svojem življenju. Na periferiji se pojavlja kulturna sfera, n katero je po mnenju udeležencev imel projekt omejen učinek. Vsebine, ki razvijajo kulturne kompetence so sicer prepoznali kot dobre in potrebne, vendar sekundarne. Pri tistih, ki jim kulturna kompetentnost oziroma integracija predstavljajo jedrni problem (npr. priseljenci), projekt ni uspel zagotoviti ustreznih rezultatov, kar je razumljivo, saj v svoji zasnovi najprej naslavlja ekonomski, izobraževalno in socialno integracijo, ki posledično rezultirajo v kulturni integraciji.

AGGLOMERATION ORDER: JACCARD'S COEFFICIENT

Slika 13: Učinek projektnih aktivnosti – podatki iz fokusnih skupin

Zbrani podatki so pokazali, da je:

- 1.) SVETOVANJE po mnenju udeležencev najpomembnejša in najbolj hvaljena tema v projektu. V tem okviru je psihološko svetovanje zaznano kot najpomembnejše, saj omogoča individualen pristop k individualnim in zelo specifičnim vprašanjem, s katerimi se spopadajo udeleženci. Glede na izražena mnenja je to najdragocenejši del projekta, saj omogoča strokovno uspešno obravnavo psiholoških, socialnih in čustvenih vprašanj, ki so jedro težav večine mladih NEETS. Poleg tega so se tudi dejavnosti, kot je obisk inkubatorja, izkazale za nekoliko dragocene, zlasti če jih spremlja poklicno svetovanje.
- 2.) IZOBRAŽEVALNI DEL PROJEKTA druga najpomembnejša tema. Največje zadovoljstvo je bilo izraženo z 1) jezikovnimi tečaji, 2) razvojem komunikacijskih spretnosti ter 3) računalniškim znanjem in spretnostmi. Področja z omejenim učinkom in vplivom so bila 1) delavnice o delovnih razmerjih, 2) delavnice o duševnem zdravju in 3) delavnice o motivaciji. Udeleženci so te delavnice dojemali kot nepomembne (npr. delavnica o motivaciji) in pogosto preveč zapletene (npr. delavnica o zaposlitvenih odnosih) za razumevanje in izvajanje. Nazadnje, delavnica o javnem nastopanju je bila spremljana z negativnimi občutki predvsem zaradi težav s socialno anksioznostjo večine udeležencev, pa tudi zaradi zaznane nepomembnosti teme.
- 3.) MENTORSTVO prepoznano kot tretji najpomembnejši vidik projekta. Kot posebej pomembna se je izkazala oblika mentorskega pristopa, zlasti individualno mentorstvo. Po mnenju naših udeležencev ima to velik potencial, če se izvaja individualno in vključuje individualno svetovanje (npr. o psiholoških, čustvenih in socialnih vprašanjih udeležencev), informiranje (npr. o razpoložljivih možnostih, rešitvah in izbiri) in usmerjanje. V zvezi z mentorstvom sta

bila 1) delavnica o razvoju spretnosti in 2) prostovoljstvo zaznana s posebno velikim občutkom in ocenjena kot ključna.

Zaključek

Na podlagi predstavljenih kvantitativnih rezultatov lahko sklepamo, da med anketiranci iz pred-testne skupine in anketiranci iz post-testne skupine praktično ni statistično pomembnih razlik. Če upoštevamo tudi manjše in statistično nepomembne razlike, dobimo mešane rezultate, po katerih ni mogoče potrditi pozitivnih (ali negativnih) učinkov intervencij v okviru projekta. Vendar se zdi edina ugotovljena večja in pomembna razlika zgovorna in pomembna. Ugotovili smo, da so bili NEET iz skupine po opravljenem testiranju veliko bolj optimistični glede svoje osebne prihodnosti. Ker je to povsem očitno zelo pomemben element posameznikovega vedenja, lahko to ugotovitev štejemo za pomembno in za pozitiven rezultat celotnega projekta.

Na podlagi predstavljenih kvalitativnih rezultatov lahko sklepamo, da so vsi ključni sestavni deli projektnih dejavnosti zagotovili pozitiven učinek:

- 1.) Svetovanje je najpomembnejši vidik projekta, saj omogoča iskanje korenin problema in spremljanje ključnih značilnosti mladih NEET.
- 2.) Izobraževanje, zlasti v zvezi z razvojem jezikovnih, komunikacijskih in računalniških spretnosti, je za mlade NEET ključnega pomena.
- 3.) Mentorstvo je pomembna oblika pristopa k tej populaciji, zlasti v kombinaciji s svetovanjem.